

AGATHA CHRISTIE

HAYATIN ORTASINDA
ÖLÜMÜN İÇİNDEYİZ

AYŞE AYHAN DEMİR

DESTEK YAYINLARI: 1738

BIYOGRAFI: 44

AYŞE AYHAN DEMİR / AGATHA CHRISTIE-HAYATIN ORTASINDA
ÖLÜMÜN İÇİNDEYİZ

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Destek Yapım Prodüksiyon Dış Tic. A.Ş.

Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun

Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül

Editör: Özlem Esmegül

Son Okuma: Devrim Yalkut

Kapak Tasarım: İlknur Muştu

Sayfa Düzeni: Cansu Poroy

Sosyal Medya-Grafik: Mesud Topal-Nursefa Üzümler-Kalender-Samet Ersöz

Destek Yayınları: Mart 2023

Yayıncı Sertifika No. 43196

ISBN 978-625-441-886-0

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42 – Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com – info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

www.destekmedyagrubu.com

Deniz Ofset – Çetin Koçak

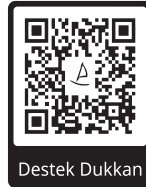
Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

Tel. (0) 212 613 30 06

Destek Dukkan

“BANA İYİ BİR ŞİŞE
ZEHİR VERİN,
SİZE KUSURSUZ
CİNAYETİ YAZAYIM.”

AGATHA CHRISTIE

HAYATIN
ORTASINDA
ÖLÜMÜN
İÇİNDEYİZ

AYŞE AYHAN DEMİR

*“İmkânsız henüz gerçekleşmediğine
göre her şeye rağmen hâlâ
mümkündür.”*

Giriş

İstanbul'un eski bir semtinde geçiyor kitabımız. Bu semt, daracık sokakları, arnavutkaldırımları ve müstakil evleriyle, üçüncü nesil kahve dükkânlarının, antin kuntin sanat galerilerinin, daha elit gözükmek uğruna yıkılmaya yüz tutmuş binaların küçük dairelerinde yaşam savaşı veren yayınevlerinin buluşma noktası haline gelmişti. Yine de bu mahallede doğup büyüyenlerin terk edemediği, mütevazı dükkânlarında eski bilindik esnaf samimiyetinin sürdüğü uzunca bir sokak vardı. Akça ağaç Sokağı.

Akça ağaç Sokağı'nın sakinleri, semtin kalbinde alçakgönüllü bir çizgi halinde uzanıyordu. Pera Sahaf'ın sahibi olarak ben ve komşularım terzi Hulki Bey, tuhafiyeci Bayan Martı, emlakçı çift Tomris ve Turgut Berberoğlu, pastaneci Madam Fournier semtin diğer hareketli bölgelerine nispeten daha sakin bir hayat yaşıyorduk. Ta ki başımıza gelen vahim hadiseye kadar. Bu hadise, her gün sahafta ölü yazarlarla konuşan beni bile afallatmıştı. Aslında başıma gelecekleri o sabah, yazar Christie'yi tozlu rafların arasında ilk gördüğümde anlamalıydım.

Hani sinema filmlerinde sahnenin bir köşesinde görünen o tabanca, film bitmeden kesinlikle patlar ya, Agatha Christie'nin görüldüğü yerde de elbet bir cinayet işlenir. Tıpkı o Latince deyişte söylendiği gibi:

Hayatın ortasında, ölümün içindeyiz.

-I-

*Hayatın Trajedisi Şudur ki İnsanlar Asla
Değişmez.*

Akçaağaç Sokağı'na girdiğinizde sizi karşılayan şey huzur ve keyif değildir. Sizi burada unutulmuşluk ve sepya filtresi karşılar. Sanki tüm mahalle kış mevsiminin canlılığıyla kuşanmıştır da, sadece bu sokak sonbaharda kalmıştır. Sanki mahallenin diğer mekânları son yılların en üst düzey teknolojisiyle donanmıştır da bu sokak ve burada yaşayanlar 1900 yılında yaşayanların cep telefonu karşısında göstereceği hayrete bürünmüştür. Akçaağaç Sokağı adeta bir zaman makinesidir. Huzurlu ve keyifli değildir belki ama büyüldür. Binaları sadece sakinlerinin bildiği sırlarla, sarmaşık gibi örülmüştür. Gözü değerdı insanların ama yolları düşmezdi pek. Hem mahallenin kalbinde yer alır hem de görünmezdir.

Mahallenin hırgüründen zor ayrılıp dükkânımın da olduğu bu sokağa adım atmamla dışarıdaki tüm gürültü kulaklarımdan siliniverdi. Bu uzun ve düzensiz sokakta küçük dükkânlar rasgele sıralanmıştı. Pera Sahaf'ı devraldığımda Madam Fournier'in evinde gerçekleşen toplantıda sokağın diğer sakinleriyle tanışmıştım. Sokağın ve dükkânların ne kadar özel olduklarından bahsetseler de Pera Sahaf'ta aslında neler yaşandığını onlar bile bilmiyorlardı. Zamanında çok az görüştüğüm amcamdan miras kalan bu eski kitapçı, gençlik yıllarımda maddi açıdan kurtarıcım olmuştu. Sahafın büyüüne kapıldığımda ise okumaktan ve yazmaktan başka hiçbir şeyin anlamı kalmamıştı.

Kahverengi solmuş tabelanın önünde dikilip soluklandım. Pera Sahaf. Kimler gelip kimler geçmişti buradan. Kapıdan girdiğimde o ilk gün Franz Kafka ile karşılaşmıştım. Ertesi gün Jane Austen, sonraki hafta Zweig ve Gogol gelmişti. Bronte kardeşlerin geldiği o tatil günü biraz kalabalık geçmişti ve Emily'nin tüm gün surat asması neşemizi bozmuştu. Her gün aynı heyecan. Her gün ayrı heyecan. Bugün kim gelecek, neler diyecek, onu anlayabilecek miyim yoksa Boris Vian'ın geldiği o gün gibi kafam mı karışacak merak ediyordum.

Paslanmaya başlamış anahtarımı kilide yerleştirip cam kapıyı zorlayarak açtım. Pera Sahaf'a her girişim ilk gün gibiydi. Sahafın bu büyülü görüntüsü üzerinde duracak olmamın nedeni, okuyucuya buradaki

imkânsız olayların hangi atmosferde yaşanacak olduğunu gözler önüne serme isteğimdir.

Kapıyı açtığımızda sağda eski ahşap bir masa yer alır. Arkasında benim boyuma göre ayarladığım iskemle, o gün okuduğum kitaplarım, defterlerim, dolmakalemlerim ve mürekkeplerim yer alır. Masanın parlak yüzeyi yer yer çatlamış, o çatlaklara dolan mürekkep kalıntılarıyla haritaya dönmüştür. Sol tarafta sıra sıra kitapların bulunduğu, dükkânın cam duvar denilebilecek kadar çerçevesiz vitrinine bakan geniş ve altı raflı bir kitaplık dikilmektedir. Arka tarafı da aynı şekilde dolu olan bu kitaplığın benzerleri beş sıra boyunca dükkânın ilerisine doğru aynı düzlemde uzanmaktadır. Bu kitaplıklarla sahafın sol yanısında kalan boşlukta uzun, koyu kırmızı kadife kaplı chester model bir koltuk vardır. Bu koltuk da sırtını dükkânın yine boydan boya cam olan sol tarafına dayamıştır. Ön ve sol yandaki camekân sayesinde Pera Sahaf, dünya üzerinde çok özel bir müzenin ışıltılı camının arkasından sergilenen nadide bir parça gibi sokağın girişinde süzülmemektedir. Ve kapıdan içeri adım attığımızda dışarıdaki şeffaf duvardan bile asla göremeyeceğiniz bir ışıltı karşılar sizi. Doğru açıyla inen güneş ışınları cam yüzeyde nefeslenip tüm gücüyle kitaplara sarılır. Bu karmaşanın oluşturduğu huzmeler ve havada asılı kalarak süzülen kitap tozları büyüğü çağırır adeta. Sonra ölü bir yazar, çıkarır başını rafaların arasından. Gözleri sizi bulur ve muzipçe kırpar

soldakini. Dediğim gibi her gün başka biri gelir, bir gün yaşar ve gider. Henüz tekrar gelmelerine yetecek kadar tüketemedim ölü yazarları. Kimse görmez onları, kimse duymaz. Benimle kalır, okurlar gün boyu. Yalnızca kapı eşiğine kadar çıkabilir, özlemle bakarlar sokağa doğru. Çoğunun gözbebeklerinden bir gölge geçer.

O bakışlar adeta şöyle der: “Yaşamak! Ne güzeldi.”

Adımlarımı tereddüt ve kalp çarpıntısıyla atarken bugünkü yazarım ortaya çıkmıştı bile. Başında topladığı beyaz saçları, zekâ pırıltılarıyla dolu gözleri ve gri, şık tayyörüyle bu kişi Agatha Christie'den başkası değildi.

“Tahminimce bu eski kitapçının sahibi sizsiniz genç adam?” dedi usulca. İlk cümlesinden çıkarım yapmaya başlamıştı bile.

“Evet, benim dükkânım. Pera Sahaf. Siz de Agatha Christie olmalısınız.”

“Pera...” diyerek duraksadı. Onun adını ve soyadını biliyor olmama şaşırılmamıştı. Çoğu yazar edindikleri ün karşısında hayrete uğradı. Ama o, tanınmaya alışık olmalıydı.

“Demek Pera. Bu camekânın arkasından gördüğüm dünyadan az çok nerede olabileceğimi hesaplamıştım. Bu isim de tamamen tesadüfi konulmuş olabilir ama bende uyandırdığı çağrışım sebebiyle İstanbul'da olduğumuz kanaatine vardım. Doğru mudur?”

“Doğrudur...” dedim saygıyla.

Etrafa bakınırken kafasından binlerce şeyin aynı anda geçtiğini fark edebiliyordum. Sorular soruyor ama cevapları hemen yine kendi buluyordu. Bana gerek kalmıyordu. Bazen yazarlar benimle konuşmazlar. Günü koltuğun bir köşesine tüneyerek camdan gelip geçen insanlara hasretle bakarak geçirirler. Bazıları benden kâğıt kalem ister. Onlara dokunamasalar da... Dokunmadıklarının farkına varmadan yepyeni kitaplar yazarlar. Hiç var olmayan, hiç var olmayacak kitaplardır bunlar. Gözlerimin önünde tükenir giderler. Ben de böyle vakitlerde yazarların istediğini yaparak pek ayakaltında dolaşmam. Kendi işlerime bakarım. Kitap okur, sokağa iner vakit geçiririm.

Agatha Christie de en azından bir müddet kendi halinde olmak istiyordu belli ki. Bu yüzden cam haznesi kahve lekeleriyle kaplı olan makineme gidip kahve demlemeye başladım. Bilgisayarı da açmam gerekiyordu. Kahvenin demlenme hızıyla bilgisayarımın açılma hızı aynı olduğu için masanın üzerinden uzanıp düğmeye bastım. O anda dükkânda olduğunu bildiğim ama bu kadar yakınımaya geleceğini beklemediğim yazarı tepemde dikilmiş bana bakarken yakalayıncaya yerimde zıpladım. Christie bunu fark etmemiş gibi davranarak bilgisayara bakıyordu. Kaşlarını çatarak başını bana çevirdi.

“Çay yok mu acaba? Biraz da süt.”

“Maalesef sadece kahve var...” dedim istememesini umarak. Ölü yazarların fiziksel istekleri asla hayata geçirilmezdi. Çay ya da kahve içmek, yazı yazmak gibi... Ama bunu yazarlara asla doğrudan söylemiyordum. Onları bu bir günde üzme yerine isteklerinden kaçınmaya çalışıyordum.

Christie umursamaz bir tavırla raflara yöneldi. Her yazar gibi gidip kendi kitaplarını bulacak sanıyordum. Ama o Sherlock Holmes’ün hikâyelerinden *Baskerville’in Köpeği*’ni eline aldı.

“Sevgili Arthur...” dedi gülümseyerek.

“Tanışıyor muydunuz?” diye merakla sordum. Yazarların arasındaki ahablık ilişkisi her zaman ilgimi çekmiştir.

“Şahsen tanışmıyoruz. Ama birbirimizi biliriz. Benim kaybolduğumu düşündüklerinde, eldivenimi alıp medyuma götürmesini hiç unutamayacağım...” derken sağlam bir kahkaha attı. Agatha Christie’den beklemeyeceğiniz bir kahkahaydı. Yani sadece kitaplarını okuyarak tanıdığınızı düşündüğünüz kişiden bekleyemezsiniz bunu. Ama belli ki o bambaşka biriydi. İçinde fotoğraflarında gördüğümüzden başka bir karakter vardı. Bunu, bu bir gün içinde keşfedebilecek miydim bilmiyordum.

Yazara dair hatırladığım tek heyecanlı bilgi onun esrarengiz bir şekilde kaybolması olduğu için merakla sordum. “Şu on bir gün ortadan kaybolduğunuz zamanı mı kastediyorsunuz?”

“Evet, evet...” dedi kayboluş günlerinin üzerinde çok da durmayarak. “Doyle da bulmuş bir yerden eldivenimi, medyuma götürmüş bu kadın nerede diye. Medyumlar, sözde kâhinler ve büyücüler. İnsanlar bunlara inanmaktan asla vazgeçmeyecektir. Doğüstü şeyleri severiz biz. Ama en çok doğüstü görünen olayların arkasında tamamen akla yatkın gerçeklerin belirmesini severiz. *Ölüm Büyüsü (The Pale Horse)* kitabımda olduğu gibi.”

Sağa sola giden düşüncelerini bir yerde toplamak ister gibi elindeki kitaba bakışlarını dikti. Yazarların buraya geldiklerinde dokunabildikleri tek şey kitaplardı. Üstelik açıp okuyabiliyorlardı. Belki de hepsi okumayı, yazmaktan daha çok özlüyordu.

“Sir Arthur Conan Doyle ile benim tanışıklığım çok çok eskiye dayanıyor aslında. İlk okuduğum kitaplar onunkilerdi. Polisiye romanlara düşkünlüğüm de böyle başladı. *Baskerville’in Köpeği* benim çocukluğumu da geçirdiğim o güzel sahil kasabasında, Torquay’da yazılmıştı. O yüzden daha da keyifle okumuştum. Gözlerimi kapattığımda o korkunç köpeğin hırıltılarını ben de duyuyordum adeta.”

Yazar gözlerini gerçekten kapatıp kitabı göğsüne bastırdı. Çocukluğumuzda okuduğumuz, okuyabildiğimiz o ilk kitapların tadı damağımızdan gitmez ya Christie de bir anda o günlere dönüverdi sanki. Yüzünde ciddiyetten ziyade çocuksu bir heyecan, elindeki kitapla geniş camekânın önündeki koltuğa yerleşti.

Bir anda kızıl saçlı, soluk yüzlü küçük bir kız çocuğu görür gibi oldum. Demlenmiş kahvemi alelacele bir fincana doldurup koltuğun öbür ucuna yerleştirdim.

“Taze pişmiş kek kokusu alıyorum sanki...” dedi birden iç geçirerek. “Çocukluğuma götürdü beni.”

Sokağın diğer ucundaki Madam Fournier’in fırından yükselen kek ve kurabiye kokuları benim de burnumun ucuna gelmişti. Christie, kendisini okumuş muydu bilinmez ama o da Proust gibi, bir kokunun kaybolan zamandaki izini sürüyordu şimdi.

-II-

*Hayatta bir insanın başına gelebilecek
en iyi şeylerden biri, mutlu bir
çocukluğa sahip olmaktır.*

“Çocukken her fırsat bulduğumda mutfaktan aşır-
dığım kek ve Madge’in okuyup kenara koyduğu bir ki-
tapla, bahçeye bakan bir banka yerleşirdim.”

“Madge kim?” diye sordum kendimi tutamayarak.

Uykudan uyanmış da nerede olduğunu bilmiyor-
muş gibi baktı bana. Sesimi çıkardığıma neredeyse
pişman olacaktım. Beni ilk defa görmüş gibi süzdük-
ten sonra neyse ki tekrar çocuksu ruh haline döndü
ve “Ablam Margaret...” diyerek beni yanıtladı. Koltuğa
daha da yerleşerek, bu sefer hevesli bir dinleyicisinin
varlığının farkında olarak bana çocukluğunu anlatma-
ya başladı.

“Madge! Asıl yazar olan oydu biliyor musun? Monty, yani ağabeyim Louis beni hep kızdırırdı. Madge ise bana hep kitap okurdu. Yalnız yazarlık yapabileceğim konusunda şüpheleri vardı. İlk polisiye romanımı onunla girdiğim bir bahis üzerine yazmaya başladım.”

“Nasıl karar verdiniz buna?”

“Ablam da ben de dedektiflik öykülerine bayılırdık. Okumayı bilmediğim zamanlarda bile canım Madge benim için Sherlock Holmes hikâyelerini okurdu.”

“Yani yazmaya Sherlock Holmes sayesinde mi başladınız?”

“Kuşkusuz onun da etkisi vardı ama o zamanlarda belirli bir kitap üzerine Madge’le çok konuşuyorduk. Gaston Leroux’yu tanır mısınız?”

“Parisli yazar. Sanırım elimde *Operadaki Hayalet*’in eski bir kopyası olacaktı.”

“Evet o. Fakat bahsettiğim kitap ondan önce yazdığı *Sarı Odanın Esrarı*. O kitabı hâlâ unutmam. Beni çok etkilemişti. İlginç ve eşsiz bulmuştum. Ve böyle bir şey yazabilmeyi düşünmüştüm. Bir şeyler yazmaya ilk başladığımda okuduğum ya da o an deneyimlediğim şeylerden etkilenmişimdir. Hayranlık duyduğum insanlar gibi yazabilmeyi çok isterdim ama zaman geçtikçe bunun olamayacağını anladım. Ben bendim ve kendi yazım tarzımı kabullenip yapabileceğim işlere kalkışmalıydım. Ancak o zamanlar kendi yazarlığımın nitelikleri